สยามรัฐ
ปีที่ 58 ฉบับที่ 20365 วันพุธที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 THU 13 FEB
ติดตามข่าวสารได้ที่ WWW.SIAMRATH.CO.TH

สานสัมพันธ์

เพื่อผ่าน-พ้นอคติเชิงชาติพันธุ์

เกาะติดวิกฤติไฟใต้

คุณย่าวอชายแดนใต้

ชุมภักดี นรารัตน์วงศ์

ปรากฏการณ์ที่น่าหวั่นวิตกประการหนึ่งสำหรับผู้ต้องเผชิญกับปัญหาไฟใต้ทุกวันนี้ก็คือ เรื่องของความรู้สึกแบ่งแยกเชิงชาติพันธุ์ กระทั่งก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาทั้งนี้ โดยเฉพาะกับความเป็นมุสลิม-พุทธ ซึ่งบางพื้นที่ต้องยอมรับว่าได้ถูกตอกลิ่มโดยใครบางคนให้ล้มพันธภาพของผู้คนต้องเห็นหัวอ้างกันรวงมากขึ้นไปเรื่อยๆ

นั่นเพราะการเกิดเหตุความรุนแรงซึ่งมีชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนเป็นสิ่งสังเวย มักจะมีตัวเลขสถิติแบ่งแยกชัดเจนว่าผู้เสียหายคือใคร? บันยืดอาสาเวิ่ง? ยิ่งสำทับให้กรเมิดีคำถามว่า *"ผู้เสียชีวิตคือคนพุทธหรือมุสลิม"* ดังก้องตลอดมา และยิ่งประการหนึ่งเป็นเพราะการใช้ "ประวัติศาสตร์" เป็นเครื่องมือในการบ่อนทำลายล้างทางความรู้สึกให้เกิดความเกลียดชัง "ผู้ถูกกน" ซึ่งเป็นปมในอดีต ย่อมยิ่งตอกย้ำให้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ถูกนำมารับใช้ให้เกิดความแตกแยก

ดังนั้นแล้ว แม้จะยืนยันได้ว่าโดย "ส่วนใหญ่" แล้วความสัมพันธ์ของผู้คนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีความ

รัก ความสามัคคี มีความผูกพันต่อกัน แต่ก็ต้องทำใจยอมรับว่าความรู้สึก "แบ่งแยก" ระหว่างศาสนาย่อมเกิดขึ้นแน่นอน ถึงขั้นทำให้บางพื้นที่มีการแบ่งแยกกิจกรรมต่างๆ ที่เคยเกิดขึ้นในชุมชน มีการแบ่งกลุ่มพุทธ-มุสลิมชัดเจนขึ้น

เป็นที่น่าเสียดายว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เพียงจะปรากฏในชุมชนเท่านั้น แต่ในสังคมวงกว้างก็เริ่มเกิดขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะการเผยโฉมความรู้สึกประเภทนี้ในวงการศึกษาตามสถาบันการศึกษาต่างๆ ประเภทว่าครูบาอาจารย์ไม่กล้าพูดคุยเรื่องสถานการณ์ในพื้นที่กับลูกศิษย์เพราะไม่รู้ว่าใครเป็นใคร เหล่าลูกศิษย์ก็ไม่กล้าปรึกษาหารือปัญหาประสาคามีกับอาจารย์อีกต่อไป เพราะไม่มั่นใจว่าอาจารย์ที่ผเผเยะเคารพหนับเอือนั้นคิดเช่นไรกับปัญหา

เพราะระดับ ภาวกิจของการสานสัมพันธ์ความรู้สึกระหว่างคนต่างศาสนาในสถาบันการศึกษาต่างๆ จึงกลายเป็นเรื่องจำเป็นยิ่งในปัจจุบัน ก่อนที่ความรู้สึกแปลกแยกตามสถาบันการศึกษาต่างๆ จะเตลิดไปไกลยิ่งกว่านี้

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2552 ที่ผ่านมา ผู้เขียนมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ "ตามรอยเมืองสงขลา" จัดโดยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ บรรจุเป็นรายวิชาบัณฑิตที่พึงประสงค์ 1" ซึ่งทางมหาวิทยาลัยหาดใหญ่กำหนดให้เป็นวิชาที่นูานสำหรับนักศึกษาทุกหลักสูตร ทุกคณะ ต้องเรียน เพื่อปรับพื้นฐาน ทัศนคติ ผ่านทางสังคม ศิลปวัฒธรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมเมือสำเร็จการศึกษาแล้ว โดยเริ่มจากการไปเยือนโบราณสถานเขาคูหา อ.สทิงพระ จ.สงขลา ตามด้วยวัดพระโคะ สุลต่านสุไลมาน (เจ้าเมืองสงขลา) สถาปนาศักษิณศตีศิลา ฯลฯ

ประวัติความเป็นมา เกิดความหวงแหน อยากร่วมอนุรักษ์

"ปัญว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องเหล่านี้จึงหันมาเน้นความสำคัญในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรมและการสืบสาน ให้ด้วยเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน สร้างความเข้าใจซึ่งกันในมหาวิทยาลัยมีศูนย์ประเมิดศิลปิเหมือนพิพิธภัณฑ์เล็กของโยรามา มหาวิทยาลัยทุ่มเทกับวิชาประเภทเหล่านี้มาก นอกเหนือจากเล็งที่เป็นจุดเด่นในหลักสูตรวิศวกรรมวิทยาธุรกิจหรือออะไรต่างๆ ถึงขั้นส่งอาจารย์เดินทางไปศึกษาดูงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับมหาวิทยาลัยอื่น ล่าสุดศึกการสัมดันเรื่องสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนรื่งจะก่อประโยชน์ด้านการศึกษามากมักกิศาม ากขึ้น"

ขณะที่ ยังศมา ณ สงขลา อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สะท้อนภาพให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า ประสบการณ์ของการพานักศึกษาไปพัฒนศึกษาพื้นที่ล้ำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องน่าสนใจ การศึกษาในระบบห้องเรียนย่อมไม่สามารถถ่ายทอดได้ 100 เปอร์เซ็นต์เท่าที่สายตาได้สัมผัสจริง เพราะการมองพื้นที่ทำให้ได้ผ่านกระบวนการคิดและได้พบเห็นสถานที่ล้ำคัญทางประวัติศาสตร์ ไม่เพียงแต่คนัดในจินตนาการ ทำให้ได้เห็นได้สัมผัสของจริง อยากรู้เรื่องราวเพิ่มขึ้น เป็นการจุดประกายความคิด ก่อให้เป็นแรงบันดาลใจ

"เด็ก 3 จังหวัดน่ารักมาก แทบจะไม่มีปัญหากับเลย โดยเฉพาะเด็กมุสลิมส่วนใหญ่จะไม่ก่ะร พูดกันง่าย อาจจะง่ายกว่าเด็กไทยพุทธบางคนด้วยซ้ำไป ดังงานอะไรเขาส่งความกำหนดถึงเขียนผิดเขาก็จะมีความพยายามส่ง เนื่องจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ส่วนหนึ่งเป็นคนไทยมุสลิมจากพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะเป็นคนไทยมุสลิมจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เราจึงต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษจะเข้าใจตัวตนของเขา เข้าถึงวิถีคิด ต้องระวังไม่ใช้คำพูดที่ไปทิ่มแทงใจ ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่กัน เราเองต้องปรับตัวตลอด โดยพื้นฐานเราเป็นคนน่ารัก ถ้าเมื่อคนดี เข้ากลุ่มดี จะเข้ากันได้ดี"

ระหว่างการดำเนินกิจกรรมทัศนศึกษา จากที่ผู้เรียนได้สัมผัสและยังเกตบรรยากาศตั้งแต่เริ่มต้นเห็นทางออกจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เห็นได้ชัดว่านักศึกษาเกือบ 50 คนจากหลากหลายคณะที่ร่วมโครงการ ไม่หนักเต็มไปด้วยความสุขยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาปราศรัยกันด้วยดีระหว่างคนพุทธ-มุสลิม และต่างมีความฝันเฉกเช่นเยาวชนทั่วไปที่ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตเมื่อเรียนจบ อยากนำเอาความรู้ที่ได้เล่าเรียนมากลับไปใช้ประโยชน์ที่บ้านเกิด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการร่วมมือแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้คลี่คลายและเกิดความสงบสันติได้ในเร็ววัน รวมถึงการพยายามหันมาศึกษาประเด็นทางประวัติศาสตร์แห่งจริงเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ของผู้คน

มีอรัง สาเมีาะ เยาวชนจาก อ.ยุโหงโก-ลก จ.นราธิวาส นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ ยอมรับว่าความใฝ่ฝันของเขาคือ การกลับไปเป็นนักการเมืองท้องถิ่นกลับไปสร้างประโยชน์ให้กับท้องถิ่นอย่างเต็มกำลัง

"ผู้คนไม่ควรจะทะเลาะกัน ไม่ควรใช้ความรุนแรงในการตัดสินความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ควรใช้เหตุผลต่อกัน เรื่องของความคิดเห็นอาจจะแตกต่างกันได้ แต่ไม่ควรนำสิ่งเหล่านี้มาแบ่งแยกผู้คน"

ชารีณีย์ ดำเขียว นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ เอกการบัญชี ซึ่งมีพื้นเพเดิมเป็นชาว จ.ลำปาง แต่ติดตามบิดามารดามาอยู่ในพื้นที่ชายแดนใต้ นับเป็นหนึ่งในผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ถึงขั้นทำให้ต้องสูญเสียบิดาซึ่งเป็นท่อล้ำอยู่ในพื้นที่ จ.ยะลา ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2550 และเกิดความรู้สึกเจ็บแค้นถึงขั้นตั้งใจว่าวันหนึ่งจะกลับไปเอ็กแค้นแทนบิดา

"ใจหนึ่งเราก็แค้น แต่อีกใจหนึ่งก็คิดว่าเป็นความเคราะห์ของพ่อ ก่อนหน้านี้หันมาถึงขนาดเคยคิดว่าจะสมัครเป็นตำรวจหรือทหารแต่ตอนนี้ก็เกอยหห่างจากความคิดเหล่านั้นมากขึ้นเยือว่าเป็นเรื่องของบุญกรรม เรื่องของระตากรรม อะไรจะเกิดก็ของเกิด ทุกวันนี้จึงหันมาให้ความใส่ใจกับการเล่าเรียนมากขึ้น มีเพื่อนมุสลิมเคยให้กำลังใจ เราอยู่ด้วยกัน เรียนด้วยกัน ทำให้เกิดเป็นความผูกพันกัน เวลากลับไปยะลาก็รีบนอนเคอร์โทคไปทำเมือง ไม่กล้าจะไรอีกแล้ว"

อภิลิขิต์ ทงเจียน นักศึกษาปี 1 คณะรัฐศาสตร์ ผู้ประกาศอย่างมั่นใจว่าเป็นชาวใบเขียวหาดใหญ่ที่ต้องเลือกใส่เนื้อยากจะรับรู้มุมสลิครของประเพณีหลายๆ เพราะอยากแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของประเทศเพราะเชื่อว่าจะเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะกับสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนใต้

"ผมเชื่อว่าปัญหาที่เกิดขึ้นต้องแก้ไขได้ เพียงแต่เราต้องให้ความใส่ใจ ลงไปเก็บรับปัญหาโดยละเอียด เข้าใจทุกคน เข้าใจทุกปัญหา และให้ทำกันจริงๆ เท่านั้น"

เหล่านี้เป็นเพียงเสี้ยวหนึ่งของข้อมูลที่ได้รับจากการได้ติดตามโครงการตามรอยเมืองสงขลาเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์จาก "ภาพจริง" ที่เกิดขึ้น แม้เหล่านักศึกษาอาจจะไม่ได้ลงลึกถึงขั้นได้ศึกษาเรื่องราวราวของประวัติศาสตร์อย่างลึกซึ้งลงลึกถึงแก่น แต่เชื่อว่าลักษณะการทำกิจกรรมเช่นนี้ อาจจะเป็น "กุดโลบาย" หนึ่งในการสานสัมพันธ์ผู้คน และกวมมุ่งก้าวร้ำผ่านพ้นอคติเชิงชาติพันธุ์ โดยการเชื่อมผ่านประวัติศาสตร์ที่เป็นจริง มิใช่ประวัติศาสตร์ "ปกปิด" ที่คอยแต่กันซ้ำและสร้างปัญหาในพื้นที่ชายแดนได้ตลอดมา